

RESERVILÄISLIITTO r.y.

Helsinki, 8.2.2010

Eduskunnan puolustusvaliokunta

RESERVILÄISLIITON LAUSUNTO KOSKIEN PUOLUSTUSMINISTERIÖN SELVITYSTÄ VAPAAEHTOISESTA MAANPUOLUSTUKSESTA ANNETUN LAIN (556/2007) TÄYTTÄÄNTÖÖNPANOSTA JA TOIMIVUUDESTA

Reserviläisliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa selvityksestä, jonka Puolustusministeriö on tehnyt koskien 1.1.2008 voimaan tulleen, vapaaehtoista maanpuolustustyötä ja -koulutusta koskevan lain toimeenpanoa ja toimivuutta. Puolustusministeriön pyysi liitolta lausuntoa asiasta jo em. selvityksen tekovaiheessa. Valitettavasti liiton lausuntoa ja liiton tekemiä muutosesityksiä ei juuri ole Puolustusministeriön selvityksessä huomioitu.

Reserviläisliitto yhtyy kuitenkin Puolustusministeriön johtopäätökseen sitä, ettei lakia 556/2007 ole tarpeen muuttaa vaan, että tarvittavat korjaukset voidaan tehdä esim. Puolustusvoimien ohjeita ja normeja korjaamalla. Kokonaisuutena Puolustusministeriön selvitys antaa kuitenkin liian myönteisen kuvan lain 556/2007 toimivuudesta. Käytännössä laki on monin eri tavoin vaikeuttanut käytännön vapaaehtoisen maanpuolustustyötä sekä aivan erityisesti reservin ampumataitojen ylläpitoa puolustusvoiminen aseilla ja ampumatarvikkeilla.

Seuraavassa on käyty läpi Reserviläisliiton näkemykset koskien Puolustusministeriön selvityksen eri kohtia:

Tiukka normiohjaus rajoittaa reservin ampumataitojen ylläpitoa

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lakiin liittyvä normiohjaus on Reserviläisliiton näkemyksen mukaan ollut tulkinnanvaraista ja johtanut erilaisiin tulkintoihin laista eri puolilla maata. Puolustusvoimat tekemät normien tarkennukset ovat jonkin verran parantaneet tilannetta.

Paljon on myös esitetty näkemyksiä, joiden mukaan Puolustusvoimien on tulkinnut lakia 556/2007 liian tiukasti. Erityisen paljon tätä kritiikkiä on tullut koskien Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla tapahtuvaa, koulutuksellista ampumarjoittelua, jonka tulee Puolustusvoimien tulkinnan mukaan tapahtua lain 556/2007 johdosta aina Puolustusvoimien vapaaehtoisena harjoituksena.

Tämä on johtanut mm. siihen, että 60 vuotta täyttäneet henkilöt eivät voi osallistua Puolustusvoiminen aseilla ja ampumatarvikkeille tapahtuviin, koulutuksellisiin ammuntoihin. Vapaaehtoisten harjoitusten käyttö on myös vaikeuttanut Puolustusvoiminen tuella tapahtuvan ampumakoulutuksen järjestämistä merkittävästi. Tämä on johtanut mm. reserviläisjärjestöjen oman ampumatoiminnan lisääntymiseen sekä siihen, että Puolustusvoiminen tuella toteuttavia ampumatapahtumia järjestetään nykyisin kilpailuina, joita laki 556/2007 ei koske.

Em. epäkohtien johdosta Reserviläisliitto esitti Puolustusministeriölle lakeja muutettavaksi niin, että vapaaehtoiisiin harjoituksiin voitaisiin jatkossa kutsua myös 60 vuotta täyttänyt henkilö. Tätä esitystä ministeriö ei ole omaan selvitykseensä kirjannut.

Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla tapahtuva ampumatoiminta on kuluvana vuonna vaikeutunut edelleen, koska Puolustusvoimat on linjannut, että vain sen MPK:lta tilaamalla kurssella voidaan järjestää ammuntaa Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla. Koska tämä koulutus koskettaa pitkälti vain Puolustusvoimien maankuntajoukkoja sekä operatiivisia joukkoja, sulkee se kuluvana vuonna merkittävän osan SA-joukoistamme Puolustusvoimien tuella tapahtuvan ampumarjoittelun ulkopuolelle.

Reserviläisliitto katsoo, että jokaisella reserviläisellä tulisi vähintään kerran vuodessa olla mahdollisuus osallistua Puolustusvoimien ampuma-aseilla ja -tarvikkeilla tapahtuvaan ampumarjoitukseen.

MPK:n toiminta on monimutkaistunut

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta muutti Maanpuolustuskoulutus ry:n Maanpuolustuskoulutusyhdistykseksi. Sen käytännön toimintaa johtaa hallitus, johon on kuulunut myös Reserviläisliitto ry:n edustaja. Tämä on ollut mielestämme perusteltua, koska MPK:n kesällä 2009 tehdyn kouluttajatutkimuksen mukaan 42 prosenttia MPK:n kouluttajista on Reserviläisliiton jäseniä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen seitsemästä jäsenestä neljä nimeää valtioneuvosto ja kolme yhdistyksen kokous. Jälkimmäisten paikkojen nimeämisperusteista olisi hyvä sopia esim. MPK:n sisäisellä ohjeistuksella.

Uuden lain sekä MPK:n julkisoikeudellisen aseman johdosta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminta on järjestetty uudelleen. Koulutuksen käytännön järjestäjien näkökulmasta tämä on merkinnyt hallintotehtävien lisääntymistä ja niiden monimutkaistumista. MPK:n toiminnan lisääntynyt byrokraattisuus on paikoitellen synnyttänyt haluttomuutta järjestää reserviläistapahtumia MPK:n kurssina.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnan ongelmallinen kokoonpano

Lain 556/2007 mukaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen yhteensovittamista, ohjaamista ja kehittämistä varten puolustusministeriön apuna ja sen yhteydessä toimii vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunta. Laissa on myös määrätty sen kokoonpanosta sekä mahdollisuudesta kutsua asiantuntijoiksi henkilöitä, jotka edustavat neuvottelukunnan kannalta merkityksellistä asiantuntemusta. Neuvottelukunnan täysi toimintavapaus asiassa on johtanut mm. siihen, että Reserviläisliittoa ei ole kutsuttu asiantuntijaksi neuvottelukuntaan.

Tilanne on mielestämme kestävä, sillä Reserviläisliitto on 36.000 jäsenellään Suomen suurin maanpuolustusjärjestö ja maanpuolustuskoulutuksen järjestäjä. Lähes 43 prosenttia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kouluttajista tulee Reserviläisliitosta.

Reserviläisliitto esittää, että asiantuntijajäsenten kutsuminen määriteltäisiin nykyistä tarkemmin niin, että siinä tulisi ottaa huomioon myös asianomaisen järjestön koko ja vaikuttavuus vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan sekä -koulutuksen kentässä.

MPK:n ja muun vapaaehtoistoiminnan rahoitus vakiinnutettava

Lain 556/2007 voimaantulon myötä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja osittain myös sen jäsenjärjestöjen tehtävät lisääntyivät merkittävästi. Koska MPK:n ja sen jäsenjärjestöjen lisärahoi-

tuksesta ei kuitenkaan tehty päätöksiä, on jouduttu turvautumaan kertaluontoisiin rahoitusjärjestelyihin erityisesti MPK:n osalta.

Reserviläisliitto esittää, että vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen rahoitusjärjestelyt vakiinnutetaan. Rahoituksen lähtökohtana tulisi olla vuosittaisen tulossopimuksen vaatima rahoitus. Myös ns. perinteisten valtakunnallisen maanpuolustusjärjestöjen rahoitus tulisi vakiinnuttaa ja sitä tulisi kasvattaa lisääntyneiden tehtävien sekä toiminnan laajenemisen johdosta. Tarvittaessa perinteisten järjestöjen osalta voidaan siirtyä lain 5 §:n määrittämään yhteistoimintasopimusmenettelyyn. Samalla tulisi määrittää näiden järjestöjen mahdollinen asema poikkeusoloissa.

Sotilaallinen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen rajanvedot

Lain 556/2007 eduskuntakäsittelyssä lopulliseen muotoonsa muokatut käsitteet ”sotilaallinen koulutus” ja ”sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus” eivät ole osoittautuneet muotoilultaan täysin onnistuneiksi. Tätä kuvastavat hyvin mm. erilaiset tulkinnat siitä, mikä on sotilaallista koulutusta ja miten sitä pitää ja voidaan Puolustusvoimien taholta tukea.

Merkittävästi suurempi ongelma ovat kuitenkin Puolustusvoimien ahtaat tulkinnat laista sekä näistä tulkinnoista että muista asioista johtuvat, kireät linjaukset esim. ampumatoiminnan osalta. On vaikea nähdä mitä hyötyä saavutetaan sillä, että sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa ei kuluvana vuonna järjestetä ammuntaa Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla taikka mitä hyötyä on 60 vuotta täyttäneiden kansalaisten rajaamisella kokonaan pois Puolustusvoimien tukeman ampumatoiminnan piiristä.

Puolustusvoimien em. linjaukset vaikuttavat heikentävästi niiden kohteeksi joutuvien reserviläisten ja muiden kansalaisten maanpuolustustahtoon. Lisäksi nämä linjaukset ja rajaukset synnyttävät reserviläisjärjestöissä lisääntyvää tarvetta järjestää omaa ampumatoimintaa erityisesti puoliauomaattikivääreillä.

Sitoumusjärjestelmän puutteet

Laissa 556/2007 määritelty mahdollisuus sitoumuksen tekemiseen on osoittautunut käytännössä ongelmalliseksi. Monelle aktiivireserviläiselle on jäänyt epäselväksi se, mitä sitoumuksella tarkoitetaan, mihin se tekemällä sitoudutaan ja milloin sitoumus on tehtävä. Onko sitoumus esim. pakko tehdä, jotta pääsee MPK:n kouluttajaksi. Milloin sitoumus annetaan puolustusvoimille ja milloin se taas annetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle vai pitääkö se antaa molemmille tahoille? Monia mietityttää erityisesti se, kerrotaanko sitoumuksen tekemisestä asianomaisen henkilön työnantajalle.

Lisäksi liitto on todennut, että lain määrittämä varaamismenettely ei ole käytännössä toimiva, koska Suomessa ei ole yhtä varaamisrekisteriä. Niinpä henkilö voi käytännössä olla varattuna useassa eri rekisterissä.

Reserviläisliitto on esittänyt, että sitoumusjärjestelmää ja siihen liittyvää tiedotusta selkiytetään. Lisäksi olemme esittäneet viranomais- ja varaamisrekistereiden kehittämistä niin, etteivät päällekkäiset varaukset olisi enää mahdollisia. Näitä asioita ei ole kirjattu Puolustusministeriön selvitykseen.

Virka-apuosastot kiireellisissä tehtävissä

Reserviläisliitto totesi aiemmassa lausunnossaan Puolustusministeriölle, että erityisesti lain määritelmä virka-apuosaston johtajasta on ongelmallinen. Koska osaston johtajan on oltava Puolustusvoimien virassa olevan henkilö, ei tehtävään voida lähteä tai sitä alkaa suorittaa ennen kuin täl-

lainen henkilö on paikalla. Tämä on ongelmallista erityisesti niillä alueilla, joilla ei toimi varuskuntaa ja mikäli tehtävä on luonteeltaan kiireellinen.

Puolustusministeriö ei ole kirjannut selvitykseensä Reserviläisliiton esitystä, jonka mukaan virka-apuosaston tulisi voida toimia virka-aputehtävässä tilapäisesti myös muun kuin puolustusvoimien sotilasvirassa toimivan henkilön johdolla (esim. maakuntakomppanian varapäällikkö).

Vapaaehtoinen maanpuolustustyön muut elementit

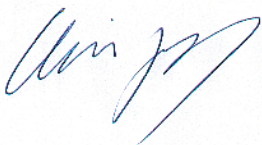
Suomessa vapaaehtoista maanpuolustustyötä tehdään monissa eri järjestöissä. Lain 556/2007 erityisenä ongelmana on sen keskittyminen vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan, vaikka ne ovat vain yksi elementti maanpuolustustyötä. Myös ns. perinteinen maanpuolustustyö ja erityisesti reserviläisjärjestöjen puitteissa tapahtuva, reserviläisten kenttäkelpoisuuden ylläpito tarvitsisivat enemmän viranomaisten tukea sekä julkista rahoitusta.

Käytännössä laki 556/2007 ja Puolustusvoimien sen pohjalta tekemät tulkinnat sekä linjaukset ovat kuitenkin heikentäneet maanpuolustusjärjestöjen toimintamahdollisuuksia. Vaikka vapaaehtoista maanpuolustusta säätelevän lain piti edesauttaa maanpuolustustyön tekemistä, on se käytännössä jossain määrin heikentänyt sitä. Tavallaan ns. perinteiset maanpuolustusjärjestöt on työnnetty maanpuolustuksen ulkokehälle, vaikka laki 556/2007 antaisi mahdollisuudet vetää ne sisäkehälle esim. lain viidennen pykälän määrittämällä yhteistoimintasopimusmenettelyllä.

Merkillepantavaa on myös ollut Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen suuri osuus MPK:n koulutuksesta. Puolustusvoimien tilaamat kurssit kohdistuvat usein sen Maakuntajoukkoihin ja muihin operatiivisiin joukkoihin, jotka ovat muutenkin kertausharjoituskoulutuksen piirissä. Tämä on ristiriidassa Maanpuolustuskoulutuksen alkuperäisen tehtävän kanssa, joka oli koulutuksen tarjoaminen sille joukolle reserviläisiä, jotka eivät tule käytännössä koskaan kutsutuksi kertausharjoituksiin. Puolustusvoimien tilaaman ns. sotilaallisen koulutuksen suurta osuutta MPK:n koulutuksessa kritisoidaan Reserviläisliiton jäsenistön keskuudessa kautta maan.

Lisätietoja Reserviläisliiton lausunnosta antaa liiton toiminnanjohtaja Olli Nyberg, p. 0400 640 755 tai s-posti olli.nyberg@reservilaisliitto.fi.

Reserviläisliitto ry

Olli Nyberg
toiminnanjohtaja